

ІНФОРМАЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ НАУКОВЦІВ, ОСВІТЯН, ІННОВАТОРІВ

ЗМІСТ

1. Документи міжнародних організацій.....	2
ОЕСР: ЗАСТОСУВАННЯ РЕГУЛЯТОРНИХ МОДЕЛЕЙ В ЦИФРОВІЙ ЕКОНОМІЦІ	2
ОЕСР: РІВЕНЬ ГРАМОТНОСТІ ТА МАТЕМАТИЧНИХ НАВИЧОК	3
ОЕСР: СИСТЕМИ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАННЯ ПРОДОВЖ ЖИТТЯ	4
ОЕСР: ПІДТРИМКА ВІДПОВІДАЛЬНОГО ВПРОВАДЖЕННЯ ГШІ В ОСВІТІ	4
2. Корисні новини України та світу	6
ЗВІТ ЄС ПРО РОЛЬ ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК У СУСПІЛЬНОМУ РОЗВИТКУ	6
ПРЕМІЯ ДЛЯ МОЛОДИХ УЧЕНИХ UNESCO–AL FOZAN	7
ЯКИМ БУДУТЬ НАСЛІДКИ ЛІКВІДАЦІЇ МІНІСТЕРСТВА НАУКИ, ІННОВАЦІЙ І ТЕХНОЛОГІЙ?.....	7
СТВОРЕННЯ НАЦІПЛАТФОРМИ ДЛЯ ШІ-СПІЛЬНОТИ	8
ГРОМАДСЬКЕ ОБГОВОРЕННЯ ПРОЄКТІВ СТАНДАРТИВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЇ.....	9
ЧИ МОЖНА РАДИКАЛЬНО СКОРОТИТИ ТРИВАЛІСТЬ ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ?.....	10
ПОСІБНИК З ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПОРТАЛУ ДАНИХ	11
ШІ-ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ПРЕЗЕНТАЦІЙ.....	11
МАСШТАБНІ СКОРОЧЕННЯ В ГУМАНІТАРНІЙ ОСВІТІ.....	12
ДЕСЯТИЛІТТЯ ЗРОСТАННЯ ЗАВЕРШИЛОСЯ: ЧОМУ УНІВЕРСИТЕТИ ВТРАТИЛИ ФІНАНСОВУ СТІЙКІСТЬ	13
DOAJ: ОРИГІНАЛЬНИЙ ТА ВІДКРИТИЙ НАБІР МЕТАДАНИХ.....	14
3. Наукові заходи	15
ДЕМОДЕНЬ LAB2MARKET AGROTECH.....	15
ЯК ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЗМІНЮЄ ПРАВИЛА ГРИ В ІТ	15
ДОСТУП ДО НОВИН ТА МЕДІАГРАМОТНІСТЬ У ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕКАХ.....	16
ВІДКРИТА НАУКА ТА ІННОВАЦІЇ В УКРАЇНІ	16
КОНФЕРЕНЦІЯ БАРСЕЛОНСЬКОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ.....	18

1. Документи міжнародних організацій

ОЕСР: ЗАСТОСУВАННЯ РЕГУЛЯТОРНИХ МОДЕЛЕЙ В ЦИФРОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала робочий документ «Спектр регуляторних моделей та їх застосування в цифровій економіці» із серії «Робочі документи ОЕСР з питань регуляторної політики». У ньому зазначається, що політики та регулюючі органи у регуляторній практиці постійно стикаються з необхідністю вирішувати, як найкраще усунути ризики, які несуть загрозу соціальному благополуччю. Їх рішення залежать від коректної оцінки такого роду ризиків та визначення припустимого ступеня державного втручання з огляду на такі чинники, як зростання та продуктивність. Політики мають добре розуміти проблеми й доступні варіанти рішень і цифрова економіка та інновації тут не є винятком. Політики повинні приймати рішення про те, чи слід регулювати цифрові продукти та послуги, а також як саме це слід робити (зокрема, чи необхідні державні регулюючі заходи та які підходи є найбільш пропорційними й відповідними для контексту регулювання). Це завдання ускладнюється внаслідок швидкого розвитку цифрових продуктів та послуг, оскільки динамічне середовище потребує високого рівня експертизи від політиків та регулюючих органів. Документ представляє методологію, огляд регуляторних моделей – від командно-контрольного регулювання, через регулювання на основі результатів, ринкові механізми та спільне регулювання, до різних форм саморегулювання – класифікованих за їхньою гнучкістю та ролями, які державні та приватні суб'єкти відіграють у процесі регулювання. Звіт містить критерії вибору моделі на основі впливу на інновації, характеристик ринку, приватних суб'єктів та готовності державних інституцій. Експерти на основі аналізу фактичних даних роблять висновок, що уряди все більше покладаються на змішані моделі, за яких державні суб'єкти зберігають відповідальність за встановлення регуляторних цілей, делегуючи засоби їх досягнення та регулювання приватним суб'єктам під державним наглядом та підзвітністю.

Детальніше: https://www.oecd.org/en/publications/the-spectrum-of-regulatory-models-and-its-application-to-the-digital-economy_b7456763-en.html,

https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2026/07/the-spectrum-of-regulatory-models-and-its-application-to-the-digital-economy_a011bc8f/b7456763-en.pdf,
<https://doi.org/10.1787/b7456763-en>

Фото: скріншот

ОЕСР: РІВЕНЬ ГРАМОТНОСТІ ТА МАТЕМАТИЧНИХ НАВИЧОК

Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала звіт «Навігація по життю з низьким рівнем грамотності та математичних навичок: нові результати опитування навичок дорослих 2023 року» із серії «Дослідження навичок». У ньому зазначається, що згідно з опитуванням навичок дорослих 2023 року майже кожен третій дорослий у країнах ОЕСР має низький рівень базових навичок грамотності або математики. В 11-ти з 27-ми країн, які брали участь в опитуванні, частка дорослих з низькими навичками значно зросла за останнє десятиліття. Лише дві країни зафіксували скорочення: Данія та Фінляндія. Низький рівень базових навичок обмежує можливості працевлаштування, заробіток, стан здоров'я та участь у громадському житті. Дорослі з низькими базовими навичками приблизно на третину рідше беруть участь на ринку праці, ніж ті, хто має середній рівень володіння мовою. Серед працюючих погодинна заробітна плата в середньому приблизно на п'ять доларів нижча, а в Сінгапурі та Швейцарії розрив перевищує десять доларів. Опитані повідомляють про гірше здоров'я, нижчу задоволеність життям та слабшу довіру до інших людей та інституцій. Цей звіт досліджує масштаби, характер й наслідки низького рівня базових навичок, містить аналіз дефіциту навичок залежно від країни та галузі, визначає найсильніші предиктори низького рівня навичок, розкриває різні профілі низькокваліфікованого населення. Експерти наголошують, що дорослі з низьким рівнем базових навичок не є однорідною групою: дефіцит відрізняється за ступенем тяжкості, по-різному розподіляється за рівнем грамотності та математики, а також відображає різні ролі міграції та мовного походження.

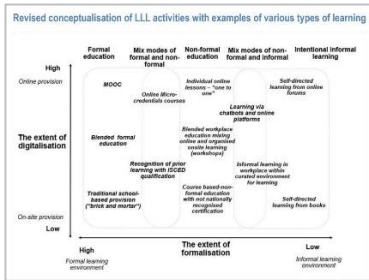
Детальніше: https://www.oecd.org/en/publications/navigating-life-with-low-literacy-and-numeracy_c198a20f-en.html,

https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2026/07/navigating-life-with-low-literacy-and-numeracy_ce2f32b6/c198a20f-en.pdf,

<https://doi.org/10.1787/c198a20f-en>

Фото: скріншот

ОЕСР: СИСТЕМИ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАННЯ ПРОДОВЖ ЖИТТЯ

Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала звіт «Концептуальна основа для розробки системи оцінювання навчання упродовж життя» із серії «Освітні дослідження та інновації». У ньому містяться пропозиції щодо організації системи оцінювання навчання упродовж життя задля розроблення відповідної політики. Ключові обмеження нинішніх

систем даних - вузьке охоплення за віковими категоріями, відсутність постійного відстеження, надмірний акцент на результатах ринку праці та недостатнє вимірювання неформального навчання. Щоб усунути ці прогалини, необхідно зосередитись на наступних трьох взаємопов'язаних стовпах: попит, пропозиція та координація. Попит ураховує потреби в навчанні на індивідуальному, організаційному та суспільному рівнях; пропозиція відображає можливості у формальній освіті, на робочих місцях, у системах соціального забезпечення та громадах; координація зосереджена на механізмах, що узгоджують потреби з наданням освіти. Це має бути реалізовано на двовимірній моделі, заснованій на формалізації та цифровізації. Експерти пропонують практичні кроки щодо упровадження нових підходів, зокрема - удосконалені опитування, наскрізні зв'язки даних, інтеграція адміністративних даних, паспортів навичок та розширеної аналітики для підтримки комплексних систем навчання упродовж життя.

Детальніше: https://www.oecd.org/en/publications/a-conceptual-foundation-for-the-development-of-a-lifelong-learning-measurement-framework_27e5a619-en.html,

https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2026/07/a-conceptual-foundation-for-the-development-of-a-lifelong-learning-measurement-framework_c06663fd/27e5a619-en.pdf,

<https://doi.org/10.1787/27e5a619-en>

Фото: скріншот

ОЕСР: ПІДТРИМКА ВІДПОВІДАЛЬНОГО ВПРОВАДЖЕННЯ ГШІ В ОСВІТІ

Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала аналітичний документ «Політика підтримки відповідального та систематичного впровадження ГШІ у вищій освіті» із серії «ОЕСР: освітні теми». У ньому зазначається, що генеративний штучний інтелект широко, але разом із тим нерівномірно використовується у вищій освіті. Майже

всі студенти та більшість викладачів мають досвід роботи з ГШІ. За три роки з моменту публічного випуску першого інструменту нового покоління генеративного штучного інтелекту наприкінці 2022 року він перетворився з новинки на інструмент, що повсюдно використовується студентами та

викладачами. Наразі більшість наявних даних про використання ГШІ у вищій освіті заснована на нерепрезентативних опитуваннях. І хоча їх результати постійно вказують на високий рівень використання ГШІ, не можна інтерпретувати ці дані як точні оцінки, - скоріше це ознаки тенденцій, що формуються. У Сполученому Королівстві частка студентів, які повідомляють про використання ГШІ, зросла з 66% на початку 2024 року до 92% у 2025 році та 95% у 2026 році. У Німеччині використання ГШІ серед студентів збільшилося з 63% у 2023 році до більш ніж 90% у 2025 році. У Франції дослідження показало, що 55% студентів закладів вищої освіти використовували інструменти ГШІ у 2023 році, а в 2025 їх кількість збільшилась до 82%. У Сполучених Штатах Америки близько 88% студентів, що навчаються на програмах молодшого спеціаліста чи бакалавра використовували інструменти ШІ хоча б іноді. Опитування 2024 року, яке охопило 16 країн, показало: 86% студентів ЗВО використовують ГШІ під час навчання. Зростаючі можливості та швидке поширення технологій штучного інтелекту змінюють вищу освіту, впливаючи на те, як навчаються та як отримують необхідну підтримку студенти, як відбувається викладання та оцінювання, які навички та знання потрібні студентам, як проводяться дослідження, а також як ГШІ впливає на управління навчальними закладами. У цьому документі показано, як генеративний ШІ впроваджується та використовується у вищій освіті, висвітлюються його можливості та проблеми, зокрема - щодо захисту даних, академічної доброчесності, рівності, надійності згенерованого контенту та його впливу на формування знань і навичок студентів. Спираючись на інформацію про досвід країн-членів ОЕСР та країн-партнерів, експерти визначають п'ять сфер для нових політичних відповідей на поширення ГШІ, які мають реалізовуватись на системному рівні. Йдеться про рекомендації щодо відповідального використання ГШІ, розроблення спільних підходів до дотримання вимог та закупівлі його інструментів, забезпечення розвитку компетенцій ШІ, підтримку збору доказів та пілотних оцінок впливу ГШІ, а також розроблення спеціалізованих інструментів ШІ для вищої освіти.

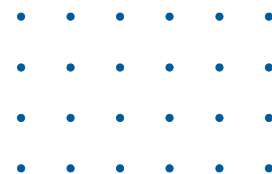
Детальніше: https://www.oecd.org/en/publications/policies-supporting-responsible-and-systematic-genai-adoption-in-higher-education_c4e5621f-en.html,

https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2026/07/policies-supporting-responsible-and-systematic-genai-adoption-in-higher-education_0f8d9b9f/c4e5621f-en.pdf,

<https://doi.org/10.1787/c4e5621f-en>

Фото: скріншот

2. Корисні новини України та світу

ЗВІТ ЄС ПРО РОЛЬ ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК У СУСПІЛЬНОМУ РОЗВИТКУ

Європейська Комісія оприлюднила аналітичний звіт «Зміцнення Європи через публічні бібліотеки: як стале інвестування в публічні бібліотеки та їхні численні ролі забезпечує соціальну, культурну та демократичну віддачу». Це перший документ такого рівня від Європейського Союзу, що системно розглядає публічні бібліотеки як незамінну соціальну інфраструктуру та пропонує конкретні рекомендації для політиків на міжнародному, національному та місцевому рівнях. До його підготовки було залучено 36 провідних експертів із 33 країн Європи. Звіт фіксує поточний стан: наразі в Європі функціонує близько 67 тис. публічних бібліотек, які щороку обслуговують понад 757 млн. відвідувачів. Наголошується, що бібліотеки відіграють вирішальну роль у підтриманні демократії, протидії дезінформації, цифровому розвитку, зміцненні ментального здоров'я та соціальної згуртованості громад. Окрему увагу в документі приділено діяльності бібліотек у часи криз та надзвичайних ситуацій. Бібліотеки стають безпечними просторами, центрами підтримки внутрішньо переміщених осіб, надання психосоціальної допомоги та збереження культурної спадщини. Ключова рекомендація експертної групи полягає у визнанні публічних бібліотек органами влади всіх рівнів як об'єктів, без яких суспільство не може існувати, із забезпеченням гарантованого вільного доступу до них. Стале майбутнє бібліотечного сектору залежить від шести стратегічних напрямів: надійна правова та політична база; багаторівнева відповідальність та стале фінансування; прийняття управлінських рішень на основі даних; кваліфікована, цінна та перспективна робоча сила; сталі та інклюзивні громадські простори; цифрова зрілість та інновації.

Детальніше: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/623284d9-8184-11f1-bf5e-01aa75ed71a1/language-en>,
<https://data.europa.eu/doi/10.2766/1906144>

Фото: скріншот

ПРЕМІЯ ДЛЯ МОЛОДИХ УЧЕНИХ UNESCO–AL FOZAN

Організація об'єднаних націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) оголосила про старт прийому заявок на здобуття Міжнародної премії UNESCO – Al Fozan. Ця премія покликана підтримати молодих учених у галузі STEM - природничі науки, технології, інженерія та математика, відзначити їхні наукові досягнення, заохотити до продовження наукової кар'єри та розвитку міжнародного наукового співробітництва. Премія присуджується раз на два роки, її лауреатами стають п'ять молодих учених, що представляють основні географічні регіони ЮНЕСКО. Взяти участь у конкурсі можуть дослідники віком до 40 років, які мають вагомі досягнення в одному або кількох із наступних напрямів: наукові дослідження у сфері STEM; STEM-освіта, популяризація науки, творчість та інновації; міжнародне або регіональне наукове співробітництво у сфері STEM. Переможець отримує грошову винагороду у розмірі 50 тис. дол. США, медаль і диплом. Заявки подають держави – члени ЮНЕСКО через національні комісії у справах ЮНЕСКО, університети, кафедри ЮНЕСКО, міжнародні наукові спілки та інші партнерські організації, визначені ЮНЕСКО. Заявку на участь у конкурсі можна подати до 30 листопада 2026 року.

Детальніше: <https://unescoalfozanprize.org>,

<https://www.nas.gov.ua/news/yunesko-vidkrila-priyom-zayavok-na-mizhnarodnu-premiyu-unesco--al-fozan-dlya-molodih-uchenih>

Фото: скріншот

ЯКИМ БУДУТЬ НАСЛІДКИ ЛІКВІДАЦІЇ МІНІСТЕРСТВА НАУКИ, ІННОВАЦІЙ І ТЕХНОЛОГІЙ?

На сайті Times Higher Education опубліковано статті Ніка Гіллмана та Джека Гроува, присвячені рішенням нового уряду Великої Британії ліквідувати Міністерство науки, інновацій і технологій (DSIT) та передати його функції новоствореному Міністерству бізнесу, інновацій, науки і торгівлі (DBIST). Автори обговорюють можливі наслідки цього кроку для університетів, дослідницької політики та інноваційної екосистеми країни. Перші повідомлення про реорганізацію викликали критичну реакцію з боку університетів і наукових установ. Джек Гроув звертає увагу на той факт, що представники академічного сектору висловлювали побоювання, що ліквідація окремого міністерства науки може послабити увагу уряду до досліджень та інновацій, а ЗВО та наукова система в цілому ризикують перетворитися на другорядний напрям діяльності великого економічного відомства. Серед основних негативних наслідків називали можливу втрату темпів реалізації вже

започаткованих програм, зокрема - у сфері штучного інтелекту, цифрової трансформації й підтримки досліджень через UK Research and Innovation. Нік Гілман говорить, що часті адміністративні реформи зазвичай є дорогими й дестабілізуючими, але успіх державної наукової політики визначається не структурою міністерств, а насамперед політичними пріоритетами, якістю управління та повноваженнями відповідальних міністрів. Автор нагадує, що до створення DSIT наука вже багато років перебувала у складі бізнес-міністерства, і цей період не можна вважати невдалим. Інтеграція науки до потужнішого економічного відомства навіть може посилити її вплив на урядову політику. Експерти припускають, що рішення нового уряду може означати не лише зміну адміністративної структури, а й початок масштабного перегляду всієї британської наукової політики. Наразі країна одночасно стикається з хронічним недофінансуванням університетів, зростанням бюрократичного навантаження на систему досліджень, різким збільшенням кількості грантових заявок та необхідністю більш ефективної інтеграції науки та економіки. Створення нового відомства може стати шансом для кращого поєднання дослідницької, інноваційної та промислової політики. Дискусія точиться не стільки навколо факту ліквідації DSIT, скільки навколо майбутньої моделі державного управління наукою. У центрі уваги перебуває питання, як забезпечити кращу інтеграцію науки з економічною політикою і чи стане реформа джерелом нових можливостей для британської науки й університетів.

Детальніше: <https://www.timeshighereducation.com/opinion/dsits-demise-need-not-be-disaster>, <https://www.timeshighereducation.com/news/dsits-likely-abolition-criticised-university-and-tech-leaders>, <https://www.timeshighereducation.com/news/loss-dsit-opens-door-fundamental-policy-redesign>

Фото: pixabay.com

СТВОРЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПЛАТФОРМИ ДЛЯ ШІ-СПІЛЬНОТИ

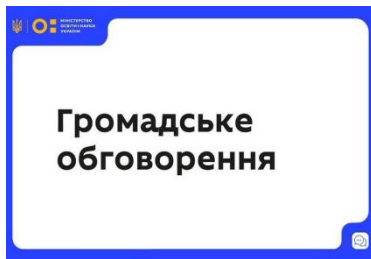
Міністерство цифрової трансформації України спільно з AI HOUSE запускають масштабне картування ШІ-ініціатив на єдиній Національній платформі AI-спільноти. Наразі стартував перший етап, в рамках якого здійснюється збір заявок від учасників ринку та створення відкритого реєстру. Платформа стане єдиним вікном для інновацій, що буде корисним для фахівців, які хочуть долучитися до проєктів або шукають можливості для розвитку, так і для держави, яка потребує відповідної експертизи. Нова веб-платформа міститиме ключову інформацію щодо організацій; календар подій, мітапів та хакатонів; статистику розвитку екосистеми; новини. До подання заявок запрошуються спільноти з технічних та суміжних сфер, освітні ініціативи, дослідницькі центри, регіональні хаби та індустріальні об'єднання.

Планується, що до кінця поточного року команда проєкту складе відкритий реєстр зі щонайменше 20-30 провідних гравців ринку.

Детальніше: <https://thedigital.gov.ua/news/shtuchnyy-intelekt/obyednuyemo-rynok-shtuchnoho-intelektu-stvoriuyemo-yedynu-natsionalnu-platformu-dlia-ai-spilnot>,
<https://ai.thedigital.gov.ua/>,
https://form.typeform.com/to/OhpQIWm4?utm_campaign=mintsyfra

Фото: Мінцифри

ГРОМАДСЬКЕ ОБГОВОРЕННЯ ПРОЄКТІВ СТАНДАРТІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЇ

Міністерство освіти і науки пропонує до громадського обговорення проєкти стандартів вищої освіти бакалаврського, другого рівнів та освітньо-наукового рівнів вищої освіти зі спеціальності F6 «Інформаційні системи і технології» галузі знань F «Інформаційні технології». Проєкти стандартів розроблено на виконання статті 10 Закону України «Про вищу освіту».

Документи містять загальну характеристику, вимоги щодо обсягу кредитів ЄКТС, необхідного для здобуття відповідного рівня освіти, мінімальний обсяг практичної підготовки для освітньо-професійних програм, опис предметної області, перелік обов'язкових компетентностей випускника, загальні компетентності, форму атестації, перелік нормативних документів для спеціальності. Дія стандартів поширюватиметься на здобувачів вищої освіти та заклади вищої освіти. Їх упровадження забезпечить встановлення рамкових вимог до освітніх програм та компетентностей здобувачів освіти. Зауваження та пропозиції до проєктів стандартів можна подати до 7 серпня 2026 року.

Детальніше: <https://mon.gov.ua/news/mon-proponuie-do-hromadskoho-obhovorennia-proiekty-standartiv-vyshchoi-osvity-pershoho-druhoho-ta-tretoho-rivniv-vyshchoi-osvity-zi-spetsialnosti-f6>,

<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/gromadske-obgovorennya/2026/07/24/f6-bakalavr.docx>,

<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/gromadske-obgovorennya/2026/07/24/f6-magistr.docx>,

<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/gromadske-obgovorennya/2026/07/24/f6-phd.docx>

Фото: МОН

ЧИ МОЖНА РАДИКАЛЬНО СКОРОТИТИ ТРИВАЛІСТЬ ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ?

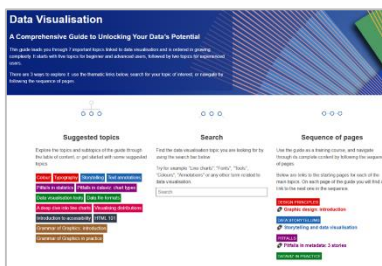

На сайті Times Higher Education опубліковано статтю Адріана Фернема «PhD-дослідження можна завершити за 18 місяців». У ній автор висловлює думку, що підготовка докторів філософії в природничих науках могла б тривати значно менше часу, якщо ефективно організувати дослідницький процес, підвищити роль наукового керівника й удосконалити структуру програми. Спираючись на власний досвід роботи у різних країнах, він стверджує, що успішність підготовки значною мірою залежить від якості наукового керівництва. Слабка дисертація нерідко свідчить не лише про недоліки роботи здобувача, а й про прорахунки керівника, який відповідає за організацію дослідження та професійний супровід молодого науковця. Багато дисертаційних досліджень у галузі природничих наук зтягуються не через складність наукових завдань, а через неефективну організацію роботи. Здобувачі нерідко витрачають перший рік на ознайомлення з літературою, освоєння лабораторних методик і пошук перспективної тематики, тоді як реальне виконання досліджень відкладається на більш пізній етап. Але насправді молодий дослідник із перших тижнів роботи має бути активно залученим до вже діючого наукового проєкту, брати участь у проведенні експериментів, аналізі результатів, підготовці рукописів і публікації статей. Завдяки цьому процес формування дослідницьких компетентностей та підготовка дисертації відбуваються паралельно, а не послідовно. Скорочення тривалості докторантури має переваги як для самих дослідників, так і для університетів. Молоді науковці швидше розпочинатимуть самостійну кар'єру, університети зможуть ефективніше використовувати фінансові та кадрові ресурси, знижуватиметься ризик втрати мотивації або дострокового припинення навчання, який зростає по мірі збільшення тривалості докторських програм. Звісно, в галузі гуманітарних чи соціальних наук, де характер дослідницької роботи та структура докторських програм можуть істотно відрізнятися, все може бути по-іншому. Визначальним критерієм є не тривалість навчання, а його успішність, досягнення необхідного рівня дослідницької компетентності та здатності проводити самостійні наукові дослідження. Саме тому ключова роль належить ефективному науковому керівництву, ретельному плануванню досліджень і ранньому залученню молодих науковців до дослідницької роботи. Автор привертає увагу академічної спільноти до проблеми пошуку моделей докторської підготовки, які дозволяли б поєднати високу якість досліджень із більш раціональним використанням часу та ресурсів.

Детальніше: <https://www.timeshighereducation.com/opinion/science-phd-can-be-completed-within-18-months>

Фото: pixabay.com

ПОСІБНИК З ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПОРТАЛУ ДАНИХ

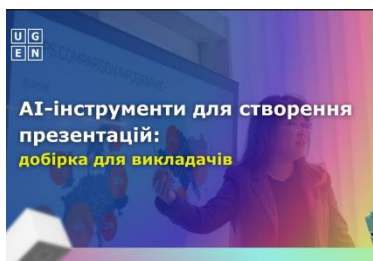
На офіційному порталі європейських даних European Data опублікований матеріал «Розкриття інформації про дані: посібник з візуалізації Європейського порталу даних: ресурс, який допоможе користувачам перетворювати дані на чіткі та захопливі візуальні історії». Це безкоштовний онлайн-ресурс, розроблений Офісом публікацій Європейського Союзу

для підтримки окремих осіб та організацій в ефективному обміні даними. Посібник об'єднує навчальні матеріали, створені для установ ЄС, в єдину доступну платформу. Він розроблений для користувачів усіх рівнів, від початківців до досвідчених фахівців, і має на меті підвищити грамотність у сфері даних, показуючи, як перетворювати складні набори даних на чіткі та ефективні візуалізації. Посібник структуровано на сім розділів, що охоплюють такі важливі теми, як принципи дизайну, розповідь історій, типи діаграм та доступність. Ці розділи можна вивчати окремо, вони організовані за зростаючою складністю, що дозволяє користувачам персоналізувати свій навчальний процес. Зміст поєднує практичні пояснення з реальними прикладами, взятими як з державного, так і з приватного секторів, а також інтерактивні функції, такі як діаграми та мультимедійні елементи. Його гнучка структура дозволяє користувачам легко дотримуватися запропонованого шляху навчання або зосередитися на конкретних темах, що їх цікавлять. Посібник сприяє розвитку навичок візуалізації даних, допомагає користувачам краще розуміти висновки, отримані з відкрито доступних наборів даних.

Детальніше: <https://data.europa.eu/en/news-events/news/unlocking-data-insights-european-data-portals-visualisation-guide>, <https://data.europa.eu/apps/data-visualisation-guide/>

Фото: скріншот

ШІ-ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ПРЕЗЕНТАЦІЙ

На ресурсах проєкту Uni-Biz Bridge оприлюднений короткий огляд ШІ-інструментів, які доцільно використовувати для створення презентацій. Підготовка до лекцій, конференцій, захистів чи відкритих занять часто займає багато часу. Частина цієї роботи можуть взяти на себе ШІ-інструменти, які можуть створювати якісні презентації. Зокрема: Gamma - один із найпопулярніших ШІ-сервісів для створення презентацій, якому достатньо вказати тему або завантажити текст і він запропонує структуру, наповнення та оформлення слайдів; Pitch - платформа з ШІ-генерації презентацій, яка дозволяє забезпечити спільну роботу над матеріалами; Presentations.ai допомагає швидко перетворити ідею або план виступу на готову презентацію з логічною структурою та дизайном; Alai - генерує презентацію на основі короткого опису

теми та допомагає сформувати послідовну історію викладу матеріалу. Разом із тим, слід урахувувати, що навіть найкращі інструменти ШІ не можуть використовуватись без людського контролю, нагляду, креативності, оскільки вони не знають специфіки аудиторії та вирішуваних завдань. Отже експертиза, зміст та приклади викладач має залишати за собою.

Детальніше: https://t.me/ugen_UBB/1148, <https://gamma.app/uk>, <https://pitch.com/>, <https://www.presentations.ai/>, <https://getal.ai.com/>,

Фото: UGEN

МАСШТАБНІ СКОРОЧЕННЯ В ГУМАНІТАРНІЙ ОСВІТІ

На сайті Times Higher Education опубліковано статтю Джульєт Роуселл «Я думала, що ми в безпеці: шок через ризиковану ставку Ексетерського університету щодо гуманітарних наук». У ній ідеться про реакцію академічної спільноти на плани Університет Ексетера скоротити близько 150 посад, більшість із яких припадає на факультет гуманітарних, мистецьких і соціальних наук. Попри міжнародне визнання цього напрямку адміністрація вважає за необхідне адаптуватися до зміни попиту з боку студентів і фінансових викликів. Профспілка стверджує, що у зоні ризику понад 500 працівників, якщо враховувати як повну, так і неповну зайнятість. Гуманітарні напрями зазнають непропорційно великих скорочень, хоча саме вони значною мірою забезпечили університету високі позиції у міжнародних рейтингах та успіхи в останньому британському оцінюванні дослідницької діяльності REF. Для більшості викладачів таке рішення стало несподіванкою, адже в академічному середовищі існувало переконання, що саме Ексетер, який має сильну дослідницьку репутацію у гуманітарній сфері, не може зазнати настільки масштабних скорочень. Дедалі відчутнішим стає розрив між академічними пріоритетами викладачів і управлінською логікою адміністрації, природньо сфокусованою на показники набору студентів. Частина викладачів та експертів вважає, що університет лише реагує на поступове зменшення кількості студентів на окремих гуманітарних спеціальностях, приводячи чисельність персоналу у відповідність до попиту. Інші заперечують таку оцінку, звертаючись до інформації про те, що набір на окремі програми знову зростає. Окрему стурбованість викликає процедура відбору працівників, які можуть потрапити під скорочення: співробітникам запропоновано надати інформацію про власні професійні досягнення, після чого університет планує оцінювати їх за внутрішньою системою критеріїв. Чи буде цей аналіз прозорим та чи дозволить повною мірою врахувати реальний внесок викладачів у розвиток освіти і науки? Адміністрація університету підкреслює, що не планує закривати жодної дисципліни чи кафедри і навіть після завершення реорганізації університет збереже один із найбільших гуманітарних факультетів у Великій Британії. Дискусія навколо Ексетерського університету виходить далеко за межі одного

закладу і порушує питання про те, як поєднати фінансову стабільність університетів зі збереженням гуманітарних дисциплін як важливої складової сучасної вищої освіти.

Детальніше: <https://www.timeshighereducation.com/news/i-thought-we-were-safe-shock-exeters-humanities-gamble>

Фото: скріншот

ДЕСЯТИЛІТТЯ ЗРОСТАННЯ ЗАВЕРШИЛОСЯ: ЧОМУ УНІВЕРСИТЕТИ ВТРАТИЛИ ФІНАНСОВУ СТІЙКІСТЬ

На сайті Times Higher Education опубліковано аналітичну статтю Фадіме Шахін «Як фінансова модель вищої освіти зламалася у 2024–25 роках». У ній на основі даних фінансової звітності університетів Великої Британії аналізуються причини найсерйознішої за останні роки кризи фінансування сектору вищої освіти. Проблема виникла не через одну подію, а стала наслідком поступового накопичення структурних дисбалансів, які тривалий час приховувалися завдяки стрімкому зростанню доходів від іноземних студентів. Упродовж останнього десятиліття доходи університетів стабільно зростали, однак це зростання було вкрай нерівномірним. Найкраще себе почували провідні дослідницькі університети, які змогли залучити більше іноземних студентів (переважно з країн, що не входять до Європейського Союзу), отримували значні благодійні внески, інвестиційний дохід і комерційні надходження. Натомість регіональні та післяреформені університети залишалися майже повністю залежними від плати за навчання та не мали інших суттєвих джерел фінансування. У результаті розрив між найбагатшими й найменш забезпеченими освітніми закладами помітно зріс. Якщо у середині 2010-х років студенти, що приїздили з країн, що не є членами ЄС, забезпечували близько 25% усіх доходів за навчання, то у позаминулий навчальний рік їхній внесок наблизився до 50%. Саме ця категорія студентів фактично компенсувала багаторічне знецінення плати за навчання британських студентів, яка в Англії тривалий час залишалася майже незмінною попри інфляцію. Однак після запровадження більш жорстких візових правил кількість іноземних студентів почала скорочуватися, насамперед - за рахунок вступників з Індії та Нігерії. Одночасно майже всі основні джерела доходів університетів перестали зростати: скоротилися надходження від плати за навчання, інвестиційний дохід, благодійні внески та інші комерційні надходження, тоді як дослідницьке фінансування фактично залишилося на попередньому рівні. Уперше за багато років сектор зіткнувся із загальним скороченням доходів. Провідні заклади, насамперед Оксфорд і Кембридж, мають значні ендаумент-фонди, інвестиційний дохід, розвинену комерційну діяльність і масштабну благодійну підтримку. Для більшості інших університетів такі джерела або незначні або взагалі відсутні. Тому саме заклади, які найбільше залежали від міжнародного студентського контингенту,

виявилися найменш захищеними від нинішньої фінансової кризи. Отже, без системних змін фінансовий тиск на університети лише посилюватиметься, особливо для тих закладів, які не мають значних резервів або диверсифікованих джерел доходів. Модель, яка тривалий час спиралася на постійне зростання студентського контингенту, виявилася вразливою до змін державної політики та зовнішніх економічних чинників.

Детальніше: <https://www.timeshighereducation.com/depth/how-uk-higher-educations-financial-model-broke-2024-25>

Фото: pixabay.com

DOAJ: ОРИГІНАЛЬНИЙ ТА ВІДКРИТИЙ НАБІР МЕТАДАНИХ

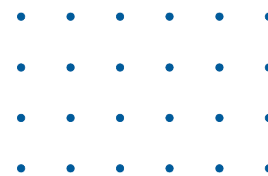

На сторінці блогу DOAJ опублікована стаття Домініка Мітчелл та Катрін Сундсбю «Метадані журналу DOAJ: оригінальний та відкритий набір метаданих». У ньому йдеться про те, що DOAJ надає унікальний відкрито доступний набір метаданих журналів, що підтримує світову дослідницьку спільноту. Його сила полягає в підході, орієнтованому на спільноту, та спирається на видавців, редакторів й користувачів, які підтримують точність шляхом оновлення записів або повідомлення про помилки. Від початку заснування DOAJ у 2003 році, і до сьогодні платформа є не лише місцем для представлення журналів відкритого доступу, а й полем якісних метаданих для кожного з них. Метадані журналів, які збираються, з часом трансформувалися - від дуже простої інформації, такої як ISSN і дата початку публікації журналу, до детальної інформації, такої як авторські права, APC, ліцензування, час рецензування тощо. Метадані, які збираються, стали надзвичайно цінними для наукової спільноти – до них часто звертаються з проханням про прийняття рішень щодо викладання, досліджень або фінансування APC, і це лише деякі з них. У 2025 році було вирішено завантажувати щорічні записи метаданих журналів до Zenodo, створюючи тим самим своєрідні знімки часу, які спільнота може використовувати на свій розсуд. І надалі індекс журналів та їх метадані будуть розвиватися відповідно до потреб спільноти, за допомогою видавців, редакторів та менеджерів журналів.

Детальніше: <https://blog.doaj.org/2026/07/21/doajs-journal-metadata-an-original-and-open-metadata-set/>

Фото: скріншот

3. Наукові заходи

ДЕМОДЕНЬ LAB2MARKET AGROTECH

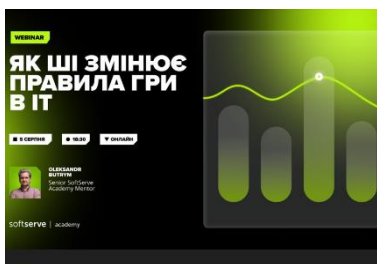
30 липня 2026 року відбувся фінальний захід «Демо День програми MVP2Pilot». Він став площадкою для представлення проєктів переможців у сфері AgroTech, які були відібрані для участі у межах проєкту Win-Win EDIH Ukraine. Його програма передбачала пітчінг стартапів-фіналістів (MIR SR, Loopro, SAFIS.AI,

LeafWise, SPEROW); експертну дискусію «Що буде з агро до 2030 року?»; оголошення переможців програми MVP2Pilot; спілкування з експертами аграрного ринку. Команди презентували свої проєкти: MIR SR – імунорегулятор росту рослин, що знижує норму внесення засобів захисту рослин і добрив на 20-40%, збільшуючи врожайність на 10%; Loopro – господарство, що займається безвідходним фермерством і створює кормові добавки; SAFIS.AI – цифрово-біотехнологічна екосистема для підвищення кліматичної стійкості сільськогосподарських культур; LeafWise – застосунок для створення ландшафтних композицій для планування ділянок з використанням ШІ; SPEROW – ШІ-додаток для фермерів, що аналізує кліматичні та ґрунтові умови кожного господарства та надає поради щодо ефективності. Організатори: Український фонд стартапів, проєкт Win-Win EDIH Ukraine.

Детальніше: <https://portal.nipo.gov.ua/uk/news/Lab2MarketAgrotech-MVP2Pilot-pitching-2026>, <https://portal.nipo.gov.ua/uk/national-ip-hub-lab2market-ua?tab=agrotech>, <https://luma.com/br0nab8x>

Фото: скріншот

ЯК ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЗМІНЮЄ ПРАВИЛА ГРИ В ІТ

5 серпня 2026 року відбудеться вебінар «Як ШІ змінює правила гри в ІТ». Він покликаний поінформувати ІТ-фахівців, розробників, керівників команд та усіх охочих про те, як найкраще налаштовувати й використовувати ШІ-агентів. Планується обговорити наступні питання: як побудований агентний підхід до розробки та з чого він складається; які інструменти

використовує ШІ-агент, який контекст він отримує та за якими правилами працює для самостійного виконання задач; чим ШІ-асистент відрізняється від ШІ-агента; яке місце займає Prompt Engineering; Context Engineering, Harness

Engineering, AGENTS.md, Skills, MCP; як виглядає шлях від User Story до Pull Request в агентному підході. Організатор – SoftServeEducation.

Детальніше: <https://t.me/SoftServeEducation/3204>

Фото: скріншот

ДОСТУП ДО НОВИН ТА МЕДІАГРАМОТНІСТЬ У ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕКАХ

16 вересня 2026 року відбудеться вебінар «Доступ до новин та медіаграмотність у публічних бібліотеках». Захід стане площадкою для інформування співробітників публічних бібліотек, адміністраторів, викладачів та усіх зацікавлених стосовно розвитку медіаграмотності, забезпечення цифрового доступу та надання інформаційних послуг громадам. Буде презентовано звіт «Доступ до новин та медіаграмотність у публічних бібліотеках», який аналізує та узагальнює результати опитування понад 900 бібліотечних працівників щодо доступу до новин та медіаграмотності. Планується обговорити ключові тенденції отримання користувачами доступу до новин та інформації; перешкоди для доступу до цифрових новин; засоби підтримки медіаграмотності; зміна ролі бібліотечного персоналу в допомозі читачам оцінювати інформацію; практичні стратегії та можливості для покращення бібліотечних послуг. Організатори: Асоціація публічних бібліотек, PressReader, Choice.

Детальніше: <https://www.choice360.org/webinars/pla-webinar-news-access-and-media-literacy-in-public-libraries/>,

<https://publiclibrariesonline.org/news-access-and-media-literacy-in-public-libraries/>

Фото: скріншот

ВІДКРИТА НАУКА ТА ІННОВАЦІЇ В УКРАЇНІ

21-22 жовтня 2026 року відбудеться міжнародна конференція «Відкрита наука та інновації в Україні 2026». Вона стане площадкою для обговорення досліджень, ініціатив і практичних кейсів, пов'язаних із запровадженням відкритої науки та розвитком інновацій. Планується розглянути широкий спектр тем — від розробки політик, створення інфраструктури та надання сервісів для підтримки відкритої науки до формування стійкої екосистеми через розвиток людського потенціалу з акцентом на практичні питання реалізації принципів відкритості в науці, технологіях та інноваціях. В рамках конференції передбачена робота за наступними тематичними напрямками: «Перспективи розвитку дослідницької інфраструктури України» (розвиток та підтримка

національної дослідницької інфраструктури в контексті інтеграції до Європейського дослідницького простору; система національних, тематичних, мультидисциплінарних та інституційних репозитаріїв; національні, регіональні та інституційні електронні науково-інформаційні системи; система URIS; розвиток мережі центрів колективного користування науковим обладнанням); «Сучасні виклики до дослідницьких практик. Реформування оцінювання» (відкритий доступ та відкрита наука: виклики часу; політики відкритого доступу на рівні установ, грантодавців та країн; кількісні та якісні методи відповідальної оцінки наукових досліджень; наукові фахові видання України: перезавантаження. Diamond Open Access; штучний інтелект у життєвому циклі наукових досліджень: у дослідженнях, академічному письмі та рецензуванні; популяризація та медіатизація науки; відкрита бібліометрія); «Відкриті дослідницькі дані та відтворюваність наукових досліджень» (принципи FAIR для дослідницьких даних та дослідницької інформації; практики управління даними дослідження; переваги впровадження постійних ідентифікаторів науковців та установ; фахівець з управління даними — вимога часу; імплементація директив ЄС з відкритої науки в національне законодавство); «Академічна доброчесність та етика наукових досліджень» (ефективність механізмів забезпечення транспарентності у дослідницькій діяльності; виклики, пов'язані з етичним використанням великих даних та штучного інтелекту; інституційні комітети з етики наукових досліджень: кращі практики; виявлення та управління конфліктом інтересів); «Авторське, патентне, інформаційне право та відкрита наука» (концептуальні засади: інтелектуальна власність і відкрита наука; договірні моделі відкритого доступу, ліцензування та Ліцензії Creative Commons; монографії та відкритий доступ; правовий режим дослідницьких даних; штучний інтелект і відкрита наука: правові виклики); «Інновації в Україні: відкриття нових горизонтів» (розбудова екосистеми стартапів як драйвер інноваційного розвитку; діючі механізми для розвитку наукових парків; Правовий режим Science.City; офіси підтримки трансферу технологій та комерціалізації результатів досліджень; асоціація COST: розширення горизонтів для українських дослідників; механізми та інструменти акселерації в рамках Програми «Горизонт Європа»); «Розвиток цифрових ресурсів та навичок» (розвиток цифрових компетентностей науковців, викладачів та студентів; відкриті цифрові освітні ресурси та платформи; міжнародна співпраця у сфері цифрових інфраструктур: проєкт «Українська національна коаліція StartAid Ukraine»). Організатори: Міністерство освіти і науки України, Державна науково-технічна бібліотека України, Лейбніцький інформаційний центр науки і технологій, ВГО «Українська бібліотечна асоціація».

Детальніше: <https://conference2026.dntb.gov.ua>

Фото: скріншот

КОНФЕРЕНЦІЯ БАРСЕЛОНСЬКОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ

24–25 листопада 2026 року у змішаному форматі відбудеться конференція Барселонської декларації про відкриту дослідницьку інформацію «Узгодження політики і практичної реалізації». Вона стане площадкою, де усі, хто підтримують Барселонську декларацію та працюють над просуванням відкритої дослідницької інформації, зможуть обмінятися

досвідом, розглянути проблеми та перспективи відкритості. Планується обговорити наступні питання: політика, стратегії та підходи до впровадження відкритої дослідницької інформації; управління, організаційні зміни та інституційне впровадження відкритої дослідницької інформації; інформація про фінансування досліджень, ідентифікатори та інфраструктура; управління та курування дослідницької інформації в репозиторіях та системах; відкриті метадані в наукових публікаціях; використання відкритої дослідницької інформації для оцінювання досліджень, моніторингу та прийняття рішень; відкриті джерела дослідницької інформації та їх використання на практиці; розвиток систем дослідницької інформації за рахунок відкритих альтернатив; штучний інтелект та відкрита дослідницька інформація. Організатори: Асоціація Лейбніца, Офіс відкритої науки Гельмгольца.

Детальніше: https://barcelona-declaration.org/conference_2026_berlin/,
https://barcelona-declaration.org/conference_2026_berlin_cfp/

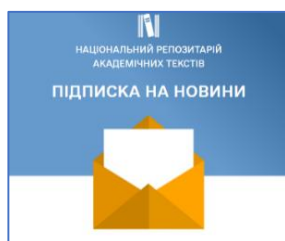
Фото: скріншот

Дякуємо Вам за підписку на дайджест інформаційних матеріалів НРАТ. Він створюється в рамках реалізації проєкту Національного репозитарію академічних текстів, який фінансується Міністерством освіти і науки України. Цільова аудиторія - науковці, освітяни, інноватори, здобувачі вищої освіти, автори і редактори наукових фахових видань, прихильники відкритої науки та відкритого доступу.

У щоденному режимі ця інформація оприлюднюється на офіційному вебпорталі Нацрепозитарію та сторінках НРАТ у соціальних мережах:

<https://nrat.ukrintei.ua/category/usi-novyny-na-portali/>,
<https://nrat.ukrintei.ua/category/naukovi-zahody/>
https://www.facebook.com/groups/578991159108587/?sorting_setting=CHRONOLOGICAL,
<https://t.me/NationalRepository>,
<https://invite.viber.com/?g2=AQBNMJ1iDNPI403rQ2x%2FeMt0spQItYQzEroTVETPdJIh2K97EhrByGTLtwG%2FP70p>
<https://mastodon.social/@nrat>
https://www.threads.com/@nrat_ukrintei
<https://bsky.app/profile/nrat-portal.bsky.social>

Усі бажаючі можуть оформити підписку на повідомлення про події, документи і заходи, які публікуються на ресурсах Нацрепозитарію. Для цього на головній сторінці вебпорталу у сервісі «підписка» достатньо обрати зручну періодичність повідомлень (щодня або раз на тиждень) та цільову спрямованість (науковцям, освітянам, інноваторам).

Детальніше: <https://nrat.ukrintei.ua/newsletter-list/>, <https://nrat.ukrintei.ua>